

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук, професора, директора університетської клініки КНУ ім. Тараса Шевченка Черняка Віктора Анатолійовича на дисертаційну роботу Хацько Костянтина Миколайовича «Порівняльний аналіз результатів балонної ангіопластики і стентування протяжних оклюзій у хворих з критичною ішемією нижніх кінцівок із синдромом діабетичної стопи», поданої до спеціалізованої вченої ради ДФ 26.613.208 при Національному університеті охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина» (наукова спеціальність 14.01.03 «Хірургія»)

Актуальність теми.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), цукровий діабет є однією з десяти причин смертності у світі — 1,5 мільйони смертей щороку безпосередньо пов'язані з діабетом. Близько 422 мільйонів людей у всьому світі хворіють на цукровий діабет. З них понад 95% – люди з діабетом 2-го типу. Упродовж останніх кількох десятиліть кількість випадків та поширеність діабету невпинно зростають. Така ж невтішна статистика зберігається й в Україні за 2023 рік, число випадків цукрового діабету, яке має тенденцію до збільшення. Люди з цукровим діабетом в 2,5 рази частіше схильні до захворювань периферичних артерій, ніж люди того ж віку без цукрового діабету.

Ті ж данні ВООЗ свідчать, що хронічними оклюзійними захворюваннями артерій нижніх кінцівок страждають від 0,3% (у пацієнтів до 40 років) до 7% (серед пацієнтів від 60 років і старше), тобто достовірно залежить від віку. У США, за даними Halperin, близько 10% людей старше 55 років мають ураження артерій кінцівок різного ступеня, 5 % мають симптоми «переміжної кульгавості», а у 1% є ознаки критичної ішемії нижніх кінцівок (КІНК). Причому, 7% пацієнтів з «переміжною кульгавістю» вже потребують негайної реконструктивної операції, а 4% хворих з критичною ішемією нижніх кінцівок - негайної ампутації кінцівки.

Ураження артерій нижніх кінцівок внаслідок атеросклерозу в поєднанні з діабетом є основною причиною нетравматичної ампутації нижніх кінцівок, що значно погіршує якість життя та призводить до інвалідності у людей, котрі старші за 50 років.

Данні науковців США та низки європейських країн вказують на те, що великі нетравматичні ампутації у хворих на цукровий діабет виконують у 45-70% спостережень. З них, при поєднанні цукрового діабету і захворювань периферичних артерій, кількість виконаних ампутацій досягає 37-47% спостережень, без діабету складає– 16,2%-22,1%. Після великих ампутацій середня тривалість життя у 50% хворих на цукровий діабет лише 2 роки , а 5-річна смертність складає 40-90% спостережень.

Застосування реваскуляризації дозволяє досягти збереження кінцівки у хворих на цукровий діабет з захворюванням периферичних артерій впродовж 1 року у 78-85% спостережень, а без виконання реваскуляризації у- 54%.

Методи лікування хронічної критичної ішемії нижніх кінцівок постійно вдосконалюються. В системі реваскуляризуючих оперативних втручань при оклюзійно-стенотичних ураженнях магістральних артерій нижніх кінцівок застосовується шунтуючі оперативні втручання, ендovasкулярні технології, гібридна реваскуляризація.

Облітеруючі захворювання артерій нижніх кінцівок займають друге місце у структурі серцево-судинної патології після ішемічної хвороби серця. З усіх пацієнтів, які страждають зазначеним захворюванням, кожен другий помирає протягом 10 років від появи перших симптомів, якщо не розпочати лікування. Щорічно це захворювання стає причиною ампутації ноги на рівні стегна у 35 тис. пацієнтів.

В Україні хронічні облітеруючі захворювання артерій нижніх кінцівок займають більше 20% серед всіх уражень серцево-судинної системи, або майже у 800–1000 хворих на 1 млн населення.

Таким чином лікування критичної ішемії нижніх кінцівок (КІНК) у зв'язку з високим ризиком ампутації і смерті неминуче вимагає реваскуляризації зони ураження.

Поява в останні роки інструментів, розроблених спеціально для внутрішньо судинних втручань в артеріях підколінно - гомілкового сегменту, значно розширило можливості та показання к малотравматичним методам ендovasкулярної хірургії при КІНК, таких як балонна ангіопластика та стентування артерій голені, що надало можливість підвищити ефективність лікування атеросклеротичних уражень артерій нижніх кінцівок, включаючи випадки пролонгованих оклюзій у хворих на цукровий діабет.

За цих обставин особливо актуальним є розробка нової тактики ендovasкулярного лікування пацієнтів з облітеруючим атеросклерозом нижніх кінцівок та порівняння ефективності різних методів, особливо при багаторівневому ураженні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри хірургії та судинної хірургії НУОЗ України імені П.Л. Шупика та є фрагментом комплексної теми «Особливості малоінвазивної ургентної та планової хірургії захворювань черевної порожнини та судин» (№ державної реєстрації 0122U2000963, термін виконання 2022-2027рр).

Науково новизна дослідження та одержаних результатів.

Результати, отримані в дослідженні, доповнюють роботи інших авторів з обраної теми та підтверджують необхідність удосконалення профілактики та лікування атеросклерозу нижніх кінцівок. Зростаюча тенденція до поширення даного захворювання вимагає обов'язкової уваги з боку медичної спільноти щодо належного обстеження та якісного лікування пацієнтів із діагностованим атеросклерозом органів тазу та нижніх кінцівок. Надає практичні поради щодо лікування хворих на атеросклеротичні ураження нижніх кінцівок, ускладнені трофічними змінами м'яких тканин.

Основна методологія дослідження, використана автором, базується на аналізі великої кількості літератури, в тому числі значущих досліджень з обраної теми, опублікованих у фахових журналах. Результати дослідження отримані за результатами медичних оглядів. Чисельний і статистичний аналіз отриманої інформації є точним, а результати обговорення можуть бути використані для

додаткового аналізу. Висновки, науково обґрунтовані положення та рекомендації випливають із даних власних досліджень автора, оброблених шляхом відповідного статистичного аналізу, що підтверджує їх правомірність і є логічним завершенням результатів дослідження.

Практичне значення результатів дослідження

Дисертант продумав мету проекту, поставив першочергові завдання та вибрав методи дослідження, які будуть необхідні для виконання основних завдань. Було зібрано та оцінено сучасну наукову літературу за тематикою дисертаційного дослідження, проведено клінічні дослідження, зафіксовано результати статистичної обробки, розглянуто ефективність запропонованих методів лікування. теоретичні та практичні відомості щодо лікування критичної ішемії нижніх кінцівок при синдромі діабетичної стопи на основі малоінвазивних методів лікування. Також проведено дослідження ефективності методів балонної ангіопластики та стентування при критичній ішемії нижніх кінцівок при цукровому діабеті та порівняльний аналіз вищезазначених методів. Разом із науковим керівником як співавтором він розробив методи відбору пацієнтів для хірургічного втручання, включаючи вибір ендovasкулярної хірургії. Дисертант особисто проводив обстеження та брав участь у передопераційній підготовці пацієнтів, проводив як ангіографію, так і дуплексне дослідження, проводив операції та спостерігав за всіма пацієнтами. Науково доведено ефективність запропонованих методів лікування хворих на КІНК, що виражається у зниженні частки інвалідів, зменшенні обсягу передопераційної підготовки, тривалості відновного періоду після операції та підвищенні якості життя.

Ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, що сформульовані в дисертації

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації та їх достовірність базуються на достатній кількості клінічного матеріалу, грамотній побудові дизайну дослідження, використанні належних методів діагностики та статистичного аналізу, котрі дозволяють вирішити завдання дослідження та досягти мети цієї роботи. Відповідно до мети та поставлених завдань автором обрано комплекс сучасних,

інформативних методів дослідження, у тому числі загальноклінічні, інструментальні, алергологічні, лабораторні та статистичні методи. Робота виконана з дотриманням усіх вимог, норм і основних положень з питань етики, викладених у сучасних міжнародних і вітчизняних документах з біомедичних досліджень. Таким чином, основні положення, висновки та практичні рекомендації, викладені у дисертації, відображають увесь обсяг отриманих в дослідженні результатів, є обґрунтованими та достовірними.

Оцінка структури, змісту та оформлення дисертації

Дисертація викладена українською мовою на 192 сторінках друкованого тексту. Оформлена згідно чинним вимогам, вона має анотацію, в тому числі англійською мовою, перелік умовних позначень, вступ, аналітичний огляд літератури, дизайн, матеріали та методи, розділи власних досліджень, аналіз та узагальнення результатів, висновки, практичні рекомендації, літературні джерела та додатки. Список літератури містить 154 посилань, з них 88 % за останні 5 років.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та завдання дослідження, описані методи дослідження, представлено наукову новизну та практичне значення роботи, а також відображено особистий внесок дисертантки, публікації та інформацію щодо проведення апробації дисертаційної роботи. У вступі дисертантка розкриває актуальність обраної проблеми та обґрунтовує доцільність досліджень. Мету сформульовано чітко і конкретно, завдання дослідження викладені послідовно.

Розділ огляду літератури віддзеркалює сучасні погляди на проблему, яка вивчалася і свідчить про дійсно її високу актуальність та значущість. Дисертантка демонструє глибоке знання всіх питань, що стосуються теми роботи.

Розділ «Матеріали та методи досліджень» дає детальне уявлення про основні етапи і структуру роботи, групи спостереження і свідчить про коректний методологічний підхід до проведення дослідження. Добре описані усі методи дослідження. Загалом використані найсучасніші методики. Значну увагу

приділено статистичним методам обробки даних. Обсяг спостережень достатній. Почувається, що автор добре володіє зазначеними методами.

Розділ 3 розглядає за результатами статистичної обробки даних дослідження представлений аналіз ефективності та доцільності консервативної терапії у хворих на цукровий діабет з облітеруючим атеросклерозом нижніх кінцівок у стадії критичної ішемії. Доведена необхідність пошуків більш ефективних та малотравматичних методів відновлення кровотоку у пацієнтів з КІНК хворих на ЦД із синдромом діабетичної стопи, як невід'ємної та основної частини комплексного лікування з метою зменшення частоти та об'ємів ампутації кінцівки та зниження рівня летальності.

У розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» наведено узагальнення отриманих даних та порівняння основних результатів дослідження з даними літератури. Здобувач продемонструвала навички критичного мислення, співставлення власних результатів із даними інших дослідників. Висновки є конкретними, науково обгрунтованими, повністю відповідають меті та завданням роботи. Практичні рекомендації щодо використання результатів дослідження в клінічній практиці логічно завершують викладений матеріал, є зрозумілими та лаконічними.

Повнота викладу матеріалів дисертації.

Основні результати дисертації задокументовано в 7 публікаціях, з них 2 статті, опубліковані в наукових фахових виданнях, згідно з «Переліком наукових фахових видань України», 2 статті Scopus або Web-of-Science та 3 письмові роботи в збірниках та матеріалах з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій, з них 3 іноземні.

Рекомендації щодо використання результатів дисертації у практиці

Результати дослідження дисертаційної роботи, її практичні рекомендації доцільно впровадити у роботу хірургічних відділень судинного профілю.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності

Порушень академічної доброчесності при розгляді зазначеної дисертаційної роботи не виявлено.

Зауваження до дисертаційної роботи та запитання до дисертанта

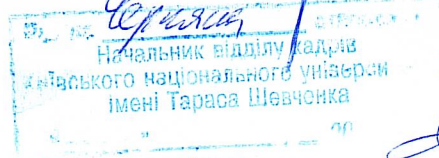
Матеріал дисертаційної роботи викладено логічно та послідовно. Дисертація та автореферат стосовно їх змісту і оформлення відповідають сучасним вимогам щодо кандидатської дисертації (доктора філософії).. Принципових зауважень щодо дисертації та автореферату немає.

В якості наукової дискусії хотілось би отримати від дисертантки відповіді на наступні запитання:

1. Чи була різниця в медикаментозному супроводі післяопераційного періоду?
2. Чи досліджувалась кореляція між віком пацієнтів та частотою ускладнень?
3. Які особливості втручання при гирлових ураженнях гомілкових артерій?

Висновок. Дисертаційна робота Хацько Костянтина Миколайовича «Порівняльний аналіз результатів балонної ангіопластики і стентування протяжних оклюзій у хворих з критичною ішемією нижніх кінцівок із синдромом діабетичної стопи» є завершеною, самостійно опрацьованою науково-дослідницькою працею, виконана на сучасному науковометодичному рівні. За актуальністю обраної теми дослідження, поставленими завданнями, репрезентативністю матеріалу, рівнем комплексного методичного підходу, способом вирішення задач, достовірністю висновків дисертаційна робота відповідає всім вимогам до оформлення дисертацій, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України №40 від 12.01.2017 року та положенню Постанови Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор Хацько К.М. заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Доктор медичних наук, професор,
Директор університетської клініки
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Віктор ЧЕРНЯК

